

uboštvo, ali: so se v srcu, duhu odločili za uboštvo, kakor denimo, Frančišek Asiški, božji ubožec, če omenim le enega najbolj znanih. Ob takem prevodu razlaga lahko odpade, saj postane besedilo jasno samo na sebi, ustrezno pa tudi, bi dejal, predstavlja misel govorečega.

Niko Košir

#### »SVĚTOVÁ LITERATURA« O PESNIKU CIRILU ZLOBCEU

(»O nekem pesniškem tipu«)

V Pragi že XXXI. leto izhaja pestro urejevana dvomesečna revija Světová literatura, ki pogostoma objavlja tudi članke in prevode iz slovenske književnosti. Za prvo letošnje številko (pozno dospelo) je znani češki kritik in požrtvovalni prevajalec iz slovenščine, dr. František Benhart prispeval članek z naslovom O nekem pesniškem tipu, posvečen ustvarjalnosti pesnika Cirila Zlobca. Povzemamo njegova mnenja o Zlobčevem pesništvu do predzadnje knjige, o zadnji pa prinašamo piščevo besedilo v prevodu.

Dr. Benhart v uvodu navezuje ugotovitev o različnosti ljudi na različnost pesnikov, ki jih je mogoče deliti na razne pesniške tipe, ki vsak po svoje poživlja bogastvo in utrip sleherne narodne književnosti. Pisec se ustavlja pri našem drugocenem pesniškem tipu ne le glede na njegovo umetniško ustvarjalnost, temveč tudi kot primeru splošne človeške in državljanske aktivnosti. V tesnem prostoru nevelike narodne skupnosti Slovencev sta značilni usoda in delež pesnika Cirila Zlobca, ki je ostal suveren pesnik, četudi deluje tudi kot družbenopolitični aktivist in mnogostranski organizator, ki spominja na stari »buditeljski« pesniški tip; to pa mu ne preprečuje, da njegova poezija po pesniški ideji in izražanju ne bi bila izrazito sodobna in moderna. Dr. Fran-

tišek Benhart podčrtuje, da je bilo preteklo leto za Cirila Zlobca v marsičem izredno pomembno. Omenja zlasti tri dogodke: pesnik je 1985. doživel življenjski jubilej 60 let, ki pa zanj ne pomeni upokojskega počitka; med letom je bil izvoljen na zelo odgovorno mesto predsednika pisateljske zveze Jugoslavije; ob jubileju sta izšli kar dve novi knjigi njegovih pesmi. Prva od njih z zgornjim naslovom BESEDA je luksuzno opremljena in vsebuje izbor 100 pesmi, kakor tudi zajeten seznam vseh kritiških glasov domačih in tujih ocenjevalcev o njegovem književnem delu. Izvemo, da je pesnik hkrati tudi prevajalec, glavni urednik Sodobnosti, urednik na radiu, družbenopolitični funkcionar. Iz seznama ocenjenih knjig je razvidno, da je do lani izdal Zlobec osem pesniških zbirk in pet izborov iz njih, dva romana in dve publicistični deli. Zunaj domovine je izšlo 9 knjig prevodov pesmi in roman. Kot prevajalec se lahko ponaša z 12 knjižnimi prevodi iz italijanske poezije, 6 iz sodobne italijanske proze, 12 je knjižnih prevodov neslovenskih pesnikov Jugoslavije. Sestavil je tudi šest pesniških antologij jugoslovanske in italijanske poezije. Zlobec je prejel deset domačih književnih nagrad in dve mednarodni (podeljeni v Italiji); je imetnik državnih odlikovanj: treh domačih, enega italijanskega.

Cirila Zlobca je dosedanja kritika označevala za pesnika »ljubezni in jeze«, dalje kot pesnika vračanja k otroštvu in na primorski Kras, k tradiciji vaškega rodu, k italijanski okupaciji in partizanski vojni. Temu nasproti navaja pisec, da je izbor Beseda nov način branja te poezije: pesmi kakor da so poduhovljene, bolj obrnjene navznoter, k notranji problematiki. Očitna je tudi sprememba v pesniški govorici, saj je postala lahkotna, nezamotana, skoraj »pogovorna«. Z izjemo prvih začetkov Zlobčevega pesnjenja (Pesmi štirih, 1953) Zlobec ne uporablja rime, izvečine piše

t. i. svobodni verz, vendar verz z notrajnim ritmom in neko formalno zakonitostjo, izhajajočo iz njegove lastne poetike, ki je šla skozi logični razvoj postopnega dozorevanja. Pisec pripisuje pomen pesmim, ki so v sedanj izbor Beseda sprejete iz prejšnje knjige Glas in so vnesle vanjo predvsem radikalen odmik od iluzornosti in težnjo dospeti do globljih, prvinskih in trajnejših pesniških spoznanj. Pesnikova »fiziognomija« se je s tem v tej knjigi izrazilo »dinamizirala«: ne srečujemo se več toliko s pesnikom izpovedi, zapisov stanj, občutij in spominov, temveč ga opazimo, kako išče, bega, je nekam usmerjen, nekaj prehiteva, kakor bi nikoli ne bil zadovoljen s tem, kar je. Dr. Benhart opozarja na množico Zlobčevih pesniških poti: naprej, nazaj, brez cilja, vabeče, na silo, poti besede in k besedi, poti obstajanja in ustvarjanja, poti vase in v sebi, skozi tesnobo v sebi, skozi temne, skrite kotičke svoje notranjosti. Občutek nekakšne pesniške nemoči postavlja pesniku vprašanje o lastnem obstoju, o lastni identiteti: Kdo sem?, Kaj sem?, Sem? Vse je bolj kot prej še negotovo, dvomi se večajo, vsepovsod se porajajo zmemor nove antinomije, svet postaja velik, nedoumljiv paradoks. Človek se v tem spremenljivem svetu prav tako neprestano spreminja. Iz naravnost programatične pesmi Moja kratka večnost dodaja dr. Benhart k podobi pesnika Cirila Zlobca trditev: »Sem, kar nisem bil nikoli. / Sem, kar ne bom nikdar več. / Trenutek sem ... / Vsak trenutek je neskončen ... / moral si bom priznati: / sem, kar sem že včeraj bil, / Sem, kar tudi jutri bom ostal ... /

Jeseni 1985. je izšla nova Zlobčeva zbirka, preprosto imenovana NOVE PESMI, ki je drobna knjižica s komaj 40 povečini nevelikimi pesmimi, razdeljenimi na pet razdelkov. Tudi tukaj Ciril Zlobec razpolaga z razmeroma široko skalo zanj značilnih motivov. Ne manjka — razumljivo — niti ljubezen-

ske motivike, ni pa vrnitev k doživetjem vojnih let in h Krasu. V večini pesmi se umirjena, toda preiščljena, ne zgolj naključno izbrana metaforika suče okoli človeka v sedanjem svetu, okoli njegove samote, odtujenosti (tudi sebi) in nove, usodnejše opredeljenosti. Pesem Smer vrnitve je eno samo vprašanje: »Je moj korak dovolj možat / in moje noge še nedolžno bose, / še otroško krvaveče, / da v puščavi, ki potujem čeznjo, / če že ne poti, vsaj sled / začrtal bom za smer prestrašene vrnitve / od nikoder?« Za zadnji razdelek zbirke je karakteristična vnovična naslonitev na tradicijo prednikov (»pesem v desetih stavkih« Vonj po prednikih), k rodu, rodbini; posebno zadnji dve pesmi, Zamolčana pesem sinu in Pobegla pesem hčerki izpovedujeta mnogokrat preverjeno pesniško »filozofijo«, v kateri se z novo močjo pojavljajo na površini nezamenljiva zlobčevska dognanja in maksime: »Ne bom ti rekel, sin, / ne ustavi se na pol poti, ta del / je že za nami, / zdaj bolj kakor cilj / . . . /, svet postaja nam začetek, daljen, temen, / nekje tam onkraj strašne gôre časa, / ki vanjo morda, kdo ve, zagrizli / smo se v strahu pred svetlobo . . .«

Po formalni strani kaže Zlobčeva najnovejša pesniška zbirka izrazito novost: pesnik se v njej (prvič po svojem debutu) vrača k rimi. To ni vrnitev na vsej črti, a niti le na osnovi naključja, da bi nastala rima samo tu pa tam, kakor bi veleva »prosti tek« pesmi. Ne, rimi je pripadla višja sestavna funkcija. Rimanih pesmi je šest, to so do popolnosti izdelani soneti, od katerih vsak končuje en razdelek te zbirke. Kakor povedo nazivi teh sonetov (Tišina, Ljubez, Beseda, Vmes, Davnina in Iz roda v rod), je pesnik vanje zbral bistvo svojih inspiracijskih virov in tako vsej zbirki vtisnil stopnjevani značaj strnjivosti in »prekrvitve«, osredotočenosti nase (»Molče sestopam vase. Si bom res / prišel do dna? Bom spet ostal kje vmes?«).

Zlobčeve NOVE PESMI pričajo popopolnoma jasno, da ta pesnik, prevajalec, urednik itd., itd. niti najmanj ni utrujen in ne omahuje pod bremenom, ki jih je — kdaj že — vzel na svoja pleča, čeprav so bila nemalo oddaljena od njegovega pesniškega poklica. Nasprotno, zdi se, kakor bi prav z njimi in pod njimi nadalje pesniško rasel in si pripravljaj tla za nove umetniške osvojitve — ali povedano po njegovo: k stalno novim začetkom na doslej neprehojenih poteh. Tak je pač ta pesniški tip.

Prednjo informacijo z naslovom O nekem pesniškem tipu uporabljamo kot priložnost, da navedemo iz tekočega

#### SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

Dvanajsta številka zagrebškega Forumuma objavlja 15 pesmi Janka Glazerja v imenitnem prevodu Branimira Žganjerja. Prevajalec je prispeval tudi celostransko beležko o našem pesniku. V njej je med drugim zapisal: »Janko Glazer, zunaj ožje domovine sorazmerno malo znani pesnik, je povsem samo-svoja umetniška osebnost. Pravzaprav je most med nekdanjimi predstavniki moderne in novimi predvojnimi in povojnimi smermi, časovni razpon njegovega ustvarjanja pa se razteza iz let od začetka prve svetovne vojne do okupacije, izgnanstva v Srbijo in povojnih dni. V njegovi krajini, kjer je pogosto združil impresionizem z ekspresivno meditacijo, se zunanji opis zaobrne v pesnikovo notranje življenje. Iz Glazerjevih pesmi dobesedno odmevajo klopotci, diši grozdje, vidijo se štori, travniki, bukve in krcelji, v pesnikovih spominih pa se pojavljajo stari drvarji, ki starinsko ob delu polnem muk, služijo za vsakdanji obstanek, hkrati pa ljubijo ta gozd in jim je žal slehernega

programa revije Světová literatura, da bo v tem letu v njej sledilo še več objav o slovenski književnosti. Kakor smo doslej izvedeli, so predvideni naslednji prispevki: prevod ARNOŽA Draga Jančarja, prevod radijske igre Žarka Petana, prevod dveh novel Antona Ingoliča, ocena Gradišnikove knjige in zbornika scifi, ocena zbirke Daneta Zajca, zapis o najmlajši slovenski poeziji in prevod pesmi treh mladih pesnikov.

Podobno intenzivno, kot je mišljeno za letos, je ta »revija tujih književnosti« tiskala prispevke o slovenski književni dejavnosti (prav tako o drugih jugoslovanskih književnostih) tudi v preteklih letih, s čimer smo lahko izredno zadovoljni.

(Povzetek in prevod: VI. Zorzut)

drevesa. Pohorski človek je deloven človek, skromen in zadovoljen z malim. Iz pesnikovih stihov dobesedno vre vera v smisel življenja, čeprav kdaj pritečejo na dan tudi boli. Janko Glazer je iskren in nepopačen pesnik, krajinar in človekoljub hkrati, po snovi, ki se je loteva, pa povsem različen od številnih drugih pesnikov, ki so delovali v istem časovnem obdobju,« končuje Branimir Žganjer svoj skrbno pripravljani hommage Janku Glazerju. Sicer pa najdemo v tej številki še skico nedokončane drame Marijana Matkovića *Med nebom in zemljo*. Rafo Bogišić pa je prispeval splošen pogled na hrvaško književnost osemnajstega stoletja (*Čas razlik in nasprotij*).

\*

Sarajevski Izraz prinaša v enajsti številki prispevek Nikola Kovača *Pojem realnosti v sodobnem romanu*, v katerem raziskuje meje te kategorije tako v literarnih iskanjih po področjih zgodovine kakor v globinah človeške intimnosti. Z naslovom *Potovanje, svoboda, Hazarji* razmišlja Draško Redjep o delu Milorada Pavića *Hazarški besednjak*.